

ELS TREVALLS SE PUBLIQUEN BAIX LA RESPONSABILITAT DE LLURS AUTORS
NO'S RETORNEN ELS ORIGINALS

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

PREUS DE SOTSCRIPCIÓ:
TRIMESTRE 1'50 PESSETES
ANUNCIS: A PREUS CONVENCIONALS
NUMERO SOLT: 10 CÉNTS.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
RAMBLA DE SANT JOAN, 50, BAIXOS = TELÉFON 256

TARRAGONA, Diumenge, 15 de Setembre de 1918

ESTABLIMENT TIPOGRÀFIC:
LLORENS I CABRÉ = CARRER DE FORTUNY, NÚM. 4

Davant Sant Quintín...

Els valents anglesos han ja prè la línia fortíssima Drecourt-Queant...

Han prè aixis mateix, i rebassat, un gran sector de la que es considerava quasi bé inexpugnable defensa Hindenburg...

Un altre troç d'aquesta grandiosa defensa ha estat guanyada pels admirables americans...

Els francesos, els més herois del món, estàn destrosant-se per posessionar-se del baluart immens que es diu el Camí de les Dames...

I som a la primera quincena de Setembre...

Detrás del gran front està Sant Quintín, presenciand com la Humanitat se destroça...

Detrás del gran front està Sant Quintín esperand l'hora solemne de la lliberació llur...

I Sant Quintín caurà, i amb ell tota esperança germànica de victòria.

I serà el Setembre...

Al clà de lluna deu pogué veure's com la ciutat de Sant Quintín, tota arrupida, plora d'anyorança... I les ciutats de Nordamèrica boten, en un dia, 440 mil tonelades de noves construccions navals per tal de consolar-la...

mentres no sigui feta justícia als demés no ens en serà feta a nosaltres.

XIV.—Serà formada una Societat general de Nacions a base d'especificats convenis, a l'objecte d'ofèrir mútues garanties d'independència política i integritat territorial, a tots els Pobles, lo mateix als grans que als petits.

Un principi evident comanda a través del programa total que hem delinat: és el principi de justícia per a tots els Pobles i Nacionalitats i el dret que tenen a viure en idèntiques condicions de llibertat i de garanties mútues, lo mateix si són forts que si són dèbils.

Glòria a Wilson!
Justícia!!!

La paraula de Catalunya

Pau D'utrecht.—1713 (14 Març)—Catalunya, per vergonya de l'Humanitat, és abandonada i enganyada en la lluita per ses llibertats. Les reials ambicions, abastament satisfetes, la entregaren traïdorament al despotisme i venjança de Felip V, rei de l'Espanya.

Història de Catalunya.—Aulès-
tia.—Tomo II, pág. 450.

Testament de Catalunya.—1714 (11 Setembre).—...que essent l'esclavitud certa i forçosa, en obligació de sos empleus, expliquen, declaren i protesten als presents i donen testimoni als veniders de què han executat les últimes exhortacions i exforços protestant de tots els mals, ruïnes i desolacions que sobrevinguéssin a nostra comuna i affigida Pàtria i extermini de tots els honors i privilegis.

Missatge a Jordi II, Rei d'Anglaterra.—(1736).—Trobant-se l'Anglaterra en negociacions de pau amb l'Espanya, els Catalans li endreçaren Missatge digne i ple de justícia, en preu del compliment de les promeses fetes als Catalans, d'interessar-se per l'assoliment de la llibertat de Catalunya.

Història de Catalunya.—Aulès-
tia.—Tom II, pág. 467.

Lo fi de representar públicament a V. R. M. nostre tractat, és apel·lar a vostra justícia i a l'honor d'Anglaterra. Nostre obrar, a son temps nos feu acreedors d'Anglaterra i de tota la major Aliança per la llibertat de Catalunya; i el present tractat serà a tot temps un públic monument de nostra justícia.

minada guerra (la de 1714) ho pot satisfer una altra en què V. R. M. s'interessa; i lo que faltà al Congrés d'Utrecht pot lograr-se en algun de nou que sia igualment arditre el poder de Anglaterra i faci major la glòria que publicaran nostres anals de V. R. M. (El Principat de Catalunya i la Ciutat de Barcelona).

Diu el general Dugommier.—1794.—Dugommier, general de la França revolucionària, entre altres categòriques afirmacions, diu, parlant dels Catalans, en lletra endreçada a la Convenció: després de la desfeta dels exercits espanyols i camí de Barcelona: Història de Catalunya.—Aulès-
tia.—Tom II, pág. 489.

...Mes, lo que per damunt de tot deu decidir a atreure'ns els Catalans, és la certesa d'establir entre la França i l'Espanya un nou baluart més sòlid que els Pireneus.

...El Català és bran, actiu, treballador, enemic de l'Espanya, ha estimat sempre la llibertat i quan veurà ajuntar s'hi la Igualtat, eixa reina de les Nacions, prompte es reunirà amb els que combaten per aquests principis...

Missatge del president Wilson.—1918 (Gener).—Fragments de la traducció Catalana, pags. 52, 83 i 96:

Així, doncs, lo que pretenem en aquesta guerra no és res exclusiu nostre: és que el món sigui fet apte i assegurat per a la vida, i particularment que sigui apte a tota nació amant de la pau que, com nosaltres mateixos, *desitgi viure en llibertat sa vida pròpia, escollir-se ses pròpies institucions i estar segura de la justícia i llealtat dels demés pobles de la terra enfront de la força i de les agressions egoistes.* Totes les nacions del món són en efecte participants en aquest punt i, per la nostra part, veiem ben clarament que,

Aclarint insidies

Son molts els diaris i personatges de la vella política que, o bé per entretenir-se o bé com si complissin una consigna imposada per els seus directors o quefes fan el paper de claque en el gran teatre de la nació espanyola per veure si arrenquen aigua, fent creure als seus llegidors o correligionaris que els diputats esquerrans estan fent passos i més passos i tota mena de combinacions per a procurar tornar al Parlament una vegada obrin de nou les seves portes i, que segons sembla, els socialistes acceptarien una cartera, que podria ser la del Treball, dintre del actual Ministeri o del que pogués formar-se a continuació.

Però, per lo que's ven, és com si preduquessin al desert, doncs els mateixos socialistes que són, segons diuen ells, els que més interés hi tenen, són els que tornen la pilota, com se pot veure en les següents paraules pronunciades per el digne diputat per Barcelona en Largo Caballero en el miting celebrat a Oviedo el passat dia 11 del corrent i que copiem íntegrament de *El Socialista* de Madrid, per a major garantia, al ressenyar els discursos:

«En párrafos de crítica dura y merecida expuso lo obra de la monarquía, demostrando los daños causados por este régimen, y contestando a ciertas maniobras que circulan por la prensa dijo que los socialistas no colaborarán jamás con gobiernos de la monarquía.»

De manera, doncs, que per are i segurament també per a més endavant, no és fàcil que les esquerres i, sobre tot, els socialistes estiguin disposats a fer el joc de ningú.

Setembre Rememorances

L'onze de Setembre

El llarg crepuscle vespertí, com enrogeix la llum (nyanial) Eva, davant son cabridat, vé dels vinyars com ans (solta); Porta un braçat de dolç raim que serà vi pot-sé al nou (dia); Vi que darà força a les sangs i als cors honrats sana (alegría).

El sol alena pròdig amb llur escalf. Sòtil conforta un aire acariciador, mostrand aquelles primicies de tardor, de tardor melangiosa, tardor la bella, amb llurs desbotants fruits.

I la llum s'enfón pausada, minvant. Setembre encanta, darrera els cap-vespres quiets i aurífics.

Les fruites copdicioses que s'han gronzat ardides, comencen a mostrar la reverencia als conreuadors, agomellades amb la cullita esplendorosa; els ametllers que han breçolat amb santedat llurs fruits des de l'hivern, ara es recol·lecten els fruits devinguts prodigiosos; el most s'ofereix en la branca de pàmpols, qui recondits mostren unes perles que atrauen; els flocs d'avellaner cau entònat el càntic del tribut, llencen ruixats d'avellanes, que s'extenen en catifa per arreu, encantant aquell sublim encomi de producció que la terra ofereix...

Setembre canicular i fructidor encanta; tot rendeix aquest encantador somriure d'abonançament.

El sol blaeix, darrera un codornirepós i somnolencia...

L'estiueig es perllonga llarg, immensament llarg, sense fi; els estiuejadors aprofiten l'estança al camp finant l'amenitat de les platges que's despoblen amb els dies que finalitza la temporada oficial.

L'amaca gronxa amb un breçoleig plaent al cap de la família, que reposa l'afadig de l'estiueig aborrit, llarg, en la vila cursi. I al devallar el mes, les nenes ingènues comencen menyspreuant els volums novíssims de la biblioteca... La mare l'apresenta l'absència de les criades, esmunyides cap a les festes majors llurs, deixant el domini dels plats i les bogades a les mans de la *sinyora*... L'istiú no s'acaba, a pesar del seu encís que's propaga en les famílies *bien*, qui anyoren la ciutat amb el contagi de les recepcions, amigues i el contaminament dels teatres a la ciutat, la missa, els passeijos i els thes-dançants...

Setembre somrient és l'esplai; el mes de la propencio-meditadora...

Una vaixela rebotant de fruit té quelcom d'evocatiu; els raims tenen aquell solemne deix eucarístic, una eucarístia rebel que remou l'esperit asadegat d'una sed que'l raim apaga envelladament; els préssecs enroburtits són comparables a les formes misterioses d'una fembia divina brindant el misteri sexual en febres delitoses i excel·lents... les postres són evocatives...

Tot somriu la joia de la fecondació, com tot acarona un sentit sexual que contamina amb pessigolleig de pell bruna, pell felina de pecat i feràtica. Setembre devalla feminalment...

SALVADOR TORRELL I EULÀLIA.

De la mateixa manera que'ns pesen els records, durant el transcurs de nostra vida, amb els moments de goig o sufriment que'ns omplenen derememorances i'ns fan esser als ulls de segons qui, quelcom pesimistes, aquelles hores íntimes de decandiment que o be ploren a un esser volgut dallat per la mort avasalladora, o anyorand hores de plaer volgudes; de la mateixa manera, els records de la patria ens deixen mig retuts per a evocar els nostres sentiments.

Empròls fets de la patria, gairebé són igual als remembrats suara, qui'ns fan recordar el sufriment de les malvestats dels seus traïdors.

Per çó, avui, onze de Setembre, data luctuosa, en la qual sentim encoratjar nos nostres sentiments, impulsats per el record d'aquells avant-pasats, no podem per menys que alçar amb prepotencia el cant de rebeldia, que digui als nostres tirans, l'ansiositat de justícia, llibertat, i tots els miraments que són deguts a nostre mare terra, i aço ens mostrarà que imposen atenció a les nostres súplices.

Si som junyits, veurem passar l'onze de Setembre com un dia qualsevol i tal vegada i nostre cant serà oregat per la força lenta dels forasters, que amb caracter d'*espies* representen un mal càrreg dins Catalunya, car nosaltres rependrem el cant, tot exclamant:

Endarrera aquesta gent
tan ufana i tan soperba.

I aixís, a cada onze de Setembre que vindrà sentirem neixer el nostre odi per als traïdors, i engrandirem amb més fervor el nostre amor per la terra i lluitarem sempre per ella fins a ovirar el jorn ansiolat, en que'ls haurèm ja expulsat, com Jesucrist als mercaders del temple, i serem governats per gent de casa.

J. M. Prous i Vila.

La detenció d'en Ramón Nogués a Gandesa

Victima d'una cobarda i injuriosa denuncia, ha sigut empresonat per la autoritat militar sobre suposats insults al exercit en la premsa de Gandesa, el nostre bon amic el jove i batallador advocat de Mora d'Ebre En Ramón Nogués.

Plenament convenuts de que no ha delinquit i de que tot es deu a les insidies del enemis polític que's valen de tots els medis, per asqueros que sigan, per a no deixar-se arrebatat el cacicat que tenien en tot el districte, creiem que l'autoritat militar sobreseirà la causa i ordenarà prompte l'empresonament del nostre amic, acte que no serà més que de justícia.

Lamentem la contrarietat que su-

DEMANEU PER TOT ARREU ELS : Xarops, Horxates i Sodes refrescants

ESPLUGAS

CREU CUBERTA, 32 BARCELONA :

freix el nostre estimat amic, al qui, com ho fa tot el districte de Gandesa, testimoniem una vegada més el nostre cordialíssim afecte.

Ja parlarem d'aquesta detenció quan hagin passat aquets moments, puix no volem que lo molt que podríem dir se interpretés de manera que pogués perjudicar la situació de l'empresonat.

Festa republicana

El dia 13 del pròxim mes d'Octubre tindrà lloc a Lleida una festa de germanor entre els republicans de Catalunya que ostenten amb orgull en el seu programa de partit els grans ideals de República, Nacionalisme i Socialisme amb motiu de l'inauguració del edifici social de la Joventut republicana, baix el següent programa:

A les deu del matí, visita a la finca adquirida per la entitat per a Camp de Sports.

A les dotze, vi d'honor al local social en obsequi als invitats.

A les tres de la tarde, concert al teatre dels Camps Elisis per l'Orfeó Català, a benefici del pabelló de infants malalts del nou hospital.

A les deu i mitja de la nit, gran festa política al saló d'actes de la Societat, en la que hi pondran part nostres diputats a Corts, Diputats provincials, representants d'Entitats i els diputats socialistes del Comité de vaga, tots els quals han sigut invitats.

Agraim l'invitació que galantment ens ha sigut dirigida i prometem fer tots els possibles per a assistir al acte.

altres com un pes mort qu'ens ofega. Avui les circumstancies, en aquesta diada, no ns permeten exterioritzar el nostre sentir ni confortar els nostres pits. Qui no sent l'avasall de l'odi que desbota a l'esguardar el jou qu'ens anoreca el viure.

Endolat 1714! Fatídics 1917 i 1918! Poble que vivies en la grandiositat d'unes glòries lliberatges que ns foren arrebaçades.

Catalans: Virtualitzem la memoria d'aquest record que avui s'honora. Penseu en la rendició de nostres furs i lliberatges pel mal parit Felip V, de trista recordança.

Sagrada memoria dels martres! Glòries Rafel de Casanovas que enarborea el peró de nostres gestes en el bàuluar de les Puelles!

Ploma, detenté! Avui honores un record amb aquella parla del cor, que allavors te substituirem per la forastera de Castella.

S. T. I. E.

Nota: Aquest mateix article, textualment, excepte la modelació de l'any actual, l'any passat fou mutilat tot per la censura militar i em privada el goig de vetre i publicat.

Recordança

Dotcents quatre anys han passat de aquesta data luctuosa en que foren robades nostres lliberatges per un home de funesta recordança, pel fatídic rei Felip V; dotcents quatre anys què pesa sobre Catalunya el jou tiranitzador d'un despotisme de reialeses.

Els catalans, tots els que sentim anhels de redempció i lluitem per nostra patria opra, no podem passar desapercebuts i per aixó dediquem un record—encar què modest—al que fou el verdader defensor de la nostra causa, el gran Rafel de Casanova.

Cel·lebrarem un altre any aquest jorn amb la mateixa forma que fins ara? Jo crec que aquest onze de Setembre deu continuar cel·lebrant-se, però aixís com ara el cel·lebrarem remembrant una data tràgica i luctuosa, detriem afanyar-nos per a que als anys vinents poguéssim festejar-lo amb la satisfacció de veure recobrades nostres lliberatges, que tan ignominiosament ens foren arrebatades.

Afanyem-nos, doncs, i al crit de visca Catalunya! demostrem que també sabem que per a commemorar l'exemple d'heroicitat que un dia saberen donar nos els nostres passats, es treballar fins a lograr la reconquesta dels nostres drets.

J. DURAN I JUNCOSA.

De la gran guerra

Un discurs de Roosevelt

Amb motiu de la celebració de les diades de Lafayette i del Marne als Estats Units, Mr. Roosevelt ha pronunciat, en una festa celebrada a la Casa de la Ciutat de Nova York, un discurs sobre els problemes de la guerra i de la pau, del qual traduíem els següents passatges:

«Ens cal guanyar la guerra tan ràpidament com sigui possible. Però ens hem d'organitzar per a sostenir-la, qualsevol que sigui la seva durada, amb la ferma determinació de no acceptar cap pau fins que hagim conquerit aquesta pau per una victòria aixafadora, costi el que costi.

«La pau que obtindrem així, ha de garantir una reparació plena i entera per l'espavental preu en vidres i en diners que l'Alemanya prussianitzada dels Hohenzollern ha fet pagar a tot el món, i aquesta reparació ha de pen-

ibilitat l'Alemanya d'aprofitar-se de la seva malifeta colossal.

«Hom haurà de tornar a la Sèrbia i a la Romania ço que la Bulgària els ha arrebatat. Els Imperis austríac i turc han d'ésser dislocats. Tots els pobles oprimits han d'ésser lliberats, i els turcs han d'anar a rauré fora d'Europa.

«La França ha de recobrar l'Alsàcia Lorena. La Bèlgica ha d'ésser indemnitzada. Els territoris italians de l'Àustria han d'ésser tornats a l'Itàlia, i l'Hongria romaneca a la Romania.

«Els heroics txeco-eslovacs han d'ésser constituïts en comunitat independent.

«Els eslaus del Sud han d'ésser units a la gran comunitat sud-eslava.

«La Polònia, com a Estat absolutament independent, ha d'aplegar les Polònies austríaca i prussianes, i haurà de tenir un litoral a la mar Bàltica.

«La Lituània, la Lituània i la Finlàndia han de tenir la plena garantia de llur llibertat i cap part de l'antic Imperi de Rússia ha de restar sota el jou alemany.

«El nord de l'Eslesvig ha de tornar a la Dinamarca.

«La Gran Bretanya i el Japó han de conservar les colònies alemanyes que han conquerit.

«L'Armènia ha d'ésser lliberada, la Palestina transformada en Estat jueu, i els cristians de la Síria lliberats.

nacionals ço que és l'amor de la familia en la vida privada. El nacionalisme correspon a l'amor dels fills; l'internacionalisme correspon als sentiments que hom nodreix envers als veïns. Reemplaçar el nacionalisme per l'internacionalisme seria rebutjar el patriotisme i renegar del patriotisme.

«Hom pot veure que, en general, Roosevelt coincideix amb el president Wilson respecte als objectius de la guerra. Però es separa d'aquest en, judiciar l'oportunitat i l'eficàcia de la projectada Societat de les Nacions.

Prèc

Recomanem eficaçment als nostres amics qui, siguin Vocals associats de nostre Ajuntament, que vulguin assistir a la sessió municipal en que s'ha de pendre l'acord de realitzar un préstem amb la Mancomunitat, fent-los avinent que com dit acord no és vàlit si no hi ha la majoria absoluta de Vocals,auria sobre d'ells la responsabilitat consegüent, cas de no assistir.

¡El bé de Tarragona ho exigeix!

D'ENSENYANSA

Una nova institució

Hem rebut del president de la Junta històlec En Santiago Ramón i Cajal, la següent nota, que publicuem per considerar de gran importància lo que en ella s'exposa, ja que s tracta de suprir les deficiències de la nostra ensenyança oficial, avui desgraciadament del tot abandonada, mitjansent la creació d'un Institut-Escola de segona ensenyança, idea en la que estem del tot identificats, i que desitgem tinga èxit.

Institut-Escola de segona ensenyança.—Madrid.—Des de primer de Setembre ha quedat oberta la matrícula en aquest nou centre oficial que aspira a renovar els métodos i els plans d'estudis del batxillerat.

S'admetran nens i nenes entre les edats de 8 i 11 anys complets. Els alumnes permanexeran en l'Escola una promig de 8 hores diaries, dedicades a classes, treballs manuals i jocs.

Proximes al Institut-Escola hi ha dos Residències, una de nens i altra de nenes, que proporcionaràn hostatge i tutela als alumnes de fora. Els que habitin a Madrid amb les seves famílies podran rebre a l'Escola el dinar i el brenar.

«Les ensenyances es distribuïxen entre graus elementals i sis de batxillerat. El plan d'estudis deix a les famílies un marge electiu per a que pugan dedicar als seus fills, en quan la seva vocació es reveli, a la preparació per a carreres literaries o a l'enginyeria i ciències.

En comptes dels exàmens d'assignatures, s'implanta el sistema de jutjar als alumnes per el seu treball i aprofitament durant el curs. El titol de batxiller s'obté després de sis anys d'estudis secundaris i una vegada complets els 17 d'edat.

En quant als métodos, es donarà especial importància a l'observació directa, al experiment, al treball personal de l'alumne, als exercicis manuals i a totes les formes de correlació entre el pensar i el fer. Hi haurà ensenyances de dibuix, modelat i fotografia; treballs en paper, carbó fusta i metall,

i labors pràctiques d'agulla per a nenes.

Els drets de matrícula en cada curs, per a totes les ensenyances, son de 54 pessetes per alumne.

L'Institut-Escola contribuirà a la preparació per a ingressar en el professorat secundari, admetent aspirants que seguiràn estudis de la seva especialitat científica i faràn la seva formació pedagògica, teòrica i pràctica. Podrán ésser encarregats d'auxiliar les ensenyances i rebre-les.

La Junta, per a ampliació d'estudis, Moreto, 1, Madrid, envia gratuïtament programes i reglaments.

Aquest número ha sigut sotmès a la censura governativa.

En terra catalana

El Nacionalisme catalán

La fase primitiva y romántica

Años de juventud pasados en Cataluña, cuyos recuerdos renovamos periódicamente; asiduas visitas a sus pueblos, excursiones frecuentes a sus montañas, amistades de gentes de letras, de negocios y de obreros; he ahí lo que ante nosotros mismos nos autoriza a juzgar de un hecho: el nacionalismo catalán. Repárese en que, intencionalmente, hemos dicho de un hecho, y no de una doctrina, ¿por qué?

Fué en el período romántico del siglo XIX, en la época en que todo individuo y pueblo buscaba en sí mismo el tema lírico y miraba su pasado con aire doliente, cuando se gestó el movimiento político europeo que más tarde se llama de las nacionalidades. Este pueblo aspiraba a ser aquello que los enamorados del pretérito dorado siempre a los ojos del romanticismo consideraban que estaba llamado a ser, y para descubrir el secreto del alma popular que la historia había falseado, se abrían los viejos libros, se resucitaban los romances anónimos de los más modestos juglares, se analizaba la lengua, las costumbres, el derecho, las piedras viejas... y todos los pueblos que habían perdido la personalidad se encendieron en deseos de reconquistarla y aun engrandecerla.

Esa fue la fuerza del romanticismo: el avivar la llama subjetivista espiritual.

Cansado del racionalismo del siglo XVIII, del progresismo, el mundo acogió con deleite manifiesto la inmersión histórica a que se le invitaba, y se entregó por un tiempo al pasado, sacando de él, como siempre, elementos nuevos que fecundaron el porvenir.

Cataluña vivió aquellas horas atenta al movimiento general europeo, y entonces fué cuando renació en ella el ansia por despertar en el pueblo la conciencia cultural catalana, la conciencia histórica, la de la personalidad nacional. Este deseo llega a culminar en los Juegos florales, fiesta esencialmente romántica, fundada en 1859; cuando esto acontece, el nacionalismo, en su fase literaria, ha triunfado; desde aquellos días, apenas algún que otro literato catalán tomará como verbo de sus emociones intimas el habla de Castilla, porque su lengua nativa ha recobrado el esplendor y hegemonía que aspiraba a tener entre sus hijos.

La fase política primera

El regreso de los voluntarios catalanes de la guerra de Africa; la entrada de éstos en la tierra natal con el traje típico del país—que era un modo de hablar por la estética a la conciencia regional—avivó el sentimiento político catalanista y contribuyó a esclarecer

ante los propios catalanes su emoción nacionalista. El lenguaje político de la época no permitía interpretar el anhelo de Cataluña más que poniéndolo bajo la adyocación del ideal federal, y así lo hicieron.

La revolución de Septiembre sorprende a un grupo de políticos cultos, jóvenes los más, entregados por entero a la obra de difundir la doctrina federal, de la que se hizo portavoz Valentin Almirall. El año 69 principia éste a publicar un diario, *El Estado Catalán*, y funda la Sociedad «La Jove Catalunya». Ambos títulos son suficientemente expresivos y dan a entender el tono de franca reivindicación que adopta el grupo federal barcelonés; este republicanismo, el federal, ha sido siempre el que políticamente ha sentido hondamente Cataluña; todo otro ha tenido un éxito circunstancial y debido más bien a razones sociales que a las simpatías que despertara su visión juridicopolítica.

La evolución de Mirall es muy representativa y permite conocer, a mi juicio, la entraña de este movimiento: el sentimiento catalán se sobrepuso en él—dicen todos los escritores del catalanismo, y lo muestra su vida—a aquellos principios doctrinales políticos que pudieran ser un obstáculo a la unión de cuantos anhelaban la reivindicación de la personalidad catalana, y de aquí el que abandonase su republicanismo, fundara, en 1882, el Centre Català, fundente de todas las escuelas y doctrinas precisamente porque omitía toda dirección de escuela y doctrina y buscaba como base común tan sólo el sentimiento de catalanidad, para usar una expresión habitual.

El acto político del Centre Català fué el Memorial de agravios dirigido a Alfonso XII el año 1885, entregado por una Comisión en que estaban representadas todas las tendencias, las que incluso calladas vivían—como no podía menos de suceder—en el Centre. Sin conocer ese Memorial, no creemos que se puede juzgar la evolución política del catalanismo, porque es el primer documento oficial en que objetiva sus aspiraciones Maspons, uno de los comisionados; habla así el rey: «Lo que nosotros deseamos, Señor, es que en España se implante un sistema regional adecuado a las condiciones actuales de ella y parecido a alguno de los que se siguen en los gloriosos Imperios de Austria-Hungría y el Reino Unido de la Gran Bretaña, sistema ya seguido en España en los días de nuestra grandeza.»

El impulso diferenciador de la idea separa a los hombres del Centre Català; pero el sentimiento de catalanidad los vuelve a unir en una sola agrupación, la «Unió Catalanista», a la que se deben las Bases de Manresa de 1892, en donde, una vez más, se afirma el principio autonomista; pero en las que no se recoge ni una sola aspiración de la moderna conciencia liberal. Esta, inevitablemente, vive enfeudada, en los momentos de unión, a una posición formalista, el autonomismo, y conservadora; la omisión de todo problema que ataña a lo que socialmente deba ser la vida.

III

A partir del desastre

El año 98, el año trágico por excelencia en nuestra historia contemporánea, trágico por el dolor, la miseria y la pérdida de nuestra personalidad política como país colonial; trágico por la depresión moral que sufrió nuestro nombre, y mucho más trágico por la falta de reacción nacional contra lo que había sido causa inmediata del desastre, ese año lo fué, a su vez, de crisis para Cataluña, crisis en muchos sentidos, todos los cuales prepararon una época de acritud y de violencia que ha ido poco a poco apagándose.

Siempre que ha predominado la idea, el catalanismo se ha dividido en varias

XACOLATE ORTHÍ-TARRAGONA

PRODUCTE PUR i de PRIMERA CALITAT: El més RIC EN CACAO: Aliment NUTRITIU per excel·lència

corrientes doctrinales; siempre que ha prevalecido el sentimiento, el catalanismo ha fundido a sus adeptos; después del 93 ha habido necesidad de que el sentimiento haga un llamamiento a su primacía, en el primer periodo de esplendor de la Liga Regionalista, al pactarse la solidaridad, y estoy por afirmar, que al llevarse a cabo la Asamblea de parlamentarios, si bien ésta representa un fenómeno político que creo de suma importancia: aquel en que la dirección política del país pasa a manos de Cataluña y de las fuerzas políticas catalanas.

El gran poeta Maragall, hondo, sagaz e intuitivo como todo poeta, escribía hace muchos años, por los días del 93: «Cuando se habla de catalanismo, se olvida generalmente que ésta es en el fondo una cuestión de sentimiento... Lo característico de este sentimiento es el ser a la vez un amor y un desamor; un amor a Cataluña, que es desamor a Castilla (en el sentido de España castellana); siendo muy de tener en cuenta que el desamor es la levadura popular del catalanismo.»

¿Qué esperanza abrigaba aquel elevado poeta respecto a que pudiera llegar un día de cordialidad entre los pueblos de España? Su alma ardía en deseos de ello; recordamos alguna conversación, llena de ansias, ideales, en que así nos mostró su corazón.

«Toda descomposición escribía — acaba en una recomposición, y la descomposición que representa el sentimiento catalanista puede acabar en la recomposición del espíritu nacional; pañol si se le trata como el mayor principio de vida que hoy queda en España; si en vez de combatirle se ponen en dirección de él, dentro de él, las fuerzas de cohesión que todavía quedan; si, dándole la razón, se destruye lo que en él hay de desamor, convirtiéndolo todo en amor, que entonces no cabrá en Cataluña y habrá de extenderse por toda una España nueva.»

Esa visión expansiva, imperialista, conquistadora del espíritu del catalanismo, late más o menos vigorosamente en el corazón de todos sus ideólogos; momentos hubo en que España entera estuvo propicia a recibir el nuevo espíritu; tal ocurrió, a nuestro juicio, cuando la Solidaridad; más entonces fracasaron políticamente los emisarios del nuevo ideal, representa, en cambio, la Asamblea de parlamentarios la iniciación de su triunfo, el comienzo de una época en que Cataluña influya y modifique, según nuevos principios, la estructura externa e interna de nuestro envejecido Estado oficial?

¿Según principios!; pero ¿no vemos cómo en general, rehuye el catalanismo afirmación de principios? Los hombres de doctrina han quedado fuera de juego: Pella y Forgas, Carner, Amadeo Hurtado, Pedro Goromina. ¿Qué triunfa hoy de él, el sentimiento, el ideal indeterminado, impreciso, pero puro, fervoroso y enamorado de anhelos de reivindicación?

No lo afirmamos nosotros; en la historia del siglo XIX español hay infinidad de posiciones que varían y muy pocas corrientes constante, permanentes; una de éstas es la política económica de Cataluña, representada hoy por el Fomento del Trabajo Nacional, entidad que tutela los intereses de la plutocracia y clases industriales catalanas; su orientación ha sido económicamente siempre la misma; pero su faz política es giratoria, y unas veces aparece como desafiadora del catalanismo, y otras identificada con la de éste. Sus exigencias son siempre las que considero más eficaces a los intereses económicos que representa, que no son los de todas las clases sociales de Cataluña.

Larvadamente, siempre la reivindicación económica ha vivido dentro del catalanismo; pero no es la voz del nacionalismo catalán, el cual es un sentimiento de diferenciación, la conciencia de la propia subjetividad fundada en la lengua y en un pasado histórico; la base de éste se encuentra en el corazón de los catalanes, tan en el corazón, que a ello creemos que se debe la hostilidad que aquí encuentra la Unión General de Trabajadores; es decir, aun a pesar suyo, el obrero internacionalista catalán lleva en sí la emoción nacional y un algo del desamor que hablara Maragall.

La oscilación del movimiento catalanista ha ido de la idea al sentimiento; mas, también cabe que, por un momento — queremos creer que sólo por un momento — ideas y sentimientos queden en segundo lugar y absorba la preocupación de un pueblo cuanto a los problemas económicos concierne; éste es el instante actual en Cataluña y en toda España; el alma de los que tienen vive encespada por la codicia, y la de los que carecen de medios, por la necesidad: Este es el momento en que algo de lo que lleva en sí el catalanismo triunfa y se impone; pero es ello lo mejor y más puro, su flor espiritual?

FERNANDO DE LOS RÍOS URRUTU.
(De El Sol).

sit de procurar solucionar en part la crisi de treball que sofreix el poble, mitjançant l'adquisició del concurs de reparació del camí veinal que afluïx a la carretera de Mora d'Ebre a Gandesa.

Dignes de lloansa són els fins altruistes de dita societat, encar que no ens sorprenden, puix no podiem esperar menys dels nostres amics, quins sempre se han desvelat per el progrés i millorament del poble i de la classe necessitada tota.

També hem rebut l'agradosa visita del nostre bon amic de Corbera En Tomás Piñol.

CASA COCA
COMTE DE RIUS, 7 - TARRAGONA

Respalls de tota mena, especialitat en articles de pell i per a viatge, hules per a llits i taules, gutaperxes i linoleums.

Per manca d'espai deixarem de publicar en el passat número la nova de l'elecció de primer tinent d'alcalde, recaiguda en el nostre bon amic Eduard Oliva.

El caràcter modest, batallador i justicier, junt amb el profon coneixement que de la marxa interior del Municipi posseeix el nostre amic, ens fa preveure una actuació sana i capaç de retornar en el seu lloc l'administració del poble, avui, per desgracia, del tot caiguda.

Al felicitar-nos per l'elecció, felicitem al elegit i a Tarragona tota, la que ben prompte en recullirà els fruits.

PERE FRANCESCH
Practicant de Medicina i Cirurgia
Especialitat en Massatge i Callista
VISITA A DOMICILI
Plassa de la Font 47, entressol

Hem rebut del nostre bon amic En Bernabé Martí, S. en C., la següent circular:

«Molt senyor nostre i de la nostra consideració més distingida: Desitjant col·laborar a mida de nostra esfera industrial i patriòtica al concurs del Balcó Jardí que els Amics de la Festa de l'Arbre i de les Plantes han organitzat per a durant les festes de la nostra patrona Santa Tecla, ens hem proposat donar tota classe de facilitats als públics de la nostra volguda ciutat per a que pugui aconseguir el citat concurs; i al efecte, i per a abreviar raons, li preguem ens honri amb sa visita, i la de la seva distingida família, a l'exposició del Balcó Jardí, que s'inaugurarà en aquesta sa casa, Sant Agustí, 9 i 11, el dissabte dia 14 del corrent, a les sis de la tarda, i quedarà oberta fins el dia 22; per a que jutgi vostè mateix si hem o no acertat en el nostre propòsit, anticipant-li que les plantes i flors exposades són dels acreditats establiments de floricultura d'aquesta ciutat.

En espera de veure'ns honrats amb sa apreciable visita i amb gracies per sa atenció, són de vostès molt atents i S. S. q. e. s. m. Bernabé Martí, S. en C.»

Digna de lloansa és l'iniciativa del nostre amic que es desvetlla per a posar el seu establiment a l'altura dels millors del seu gènere, ja que no regateja medis per a servir al públic.

Visitada l'exposició, hem de manifestar, tot lamentant que la premura del temps no ens permeti ésser més extensos, que és admirable i que demostra el gust dels expositors, essent moltes les famílies que l'han visitada i han adquirit els aparells per a el Balcó Jardí, objecte de la mateixa.

Hem tingut el gust de rebre l'agradable visita d'una comissió de la Societat Cooperativa de Fatarella, la que ens ha manifestat el seu honorat propò-

set, tot lamentant que la premura del temps no ens permeti ésser més extensos, que és admirable i que demostra el gust dels expositors, essent moltes les famílies que l'han visitada i han adquirit els aparells per a el Balcó Jardí, objecte de la mateixa.

Hem tingut el gust de rebre l'agradable visita d'una comissió de la Societat Cooperativa de Fatarella, la que ens ha manifestat el seu honorat propò-

Ferreteria de Bernabé Martí
Bateria de cuina — Eines de totes classes
Articles per a magatzems de vins i blis.
Objectes per a regals
Articles per a Sport
SANT AGUSTÍ, 9 I 11-TARRAGONA

CLÍNICA VETERINARIA
I TALLER DE CONSTRUCCIÓ
POMPEU VALL
NOVA DE S. FRUCTÓS, 3
TARRAGONA

P. Soret i Ordeix
Advocat: Corredor de Comerç Col·legiat
Apoaca, 6: Tarragona: Telefon 95
Gestió i intervenció d'operacions bancaries: Ordres de borsa
Fàbregas i Recasens
Banquers
Valors: Coupons: Borsa: Canvi: Giros
Rambla dels Estudis, 4: Barcelona

GRAN TINTORERIA LA REUSENSE

— DE —

D. INGLÉS MAGRIÑA

Baixada Peixateria, 21: TARRAGONA

Aquesta casa, sen la mes important en el seu rami, es la única en aquesta plassa que executa el verdader

RENTA TEN SEC

sobre totes las robas.

En 24 horas es deixen llestos els dols y tots els treballs que precisin. Es tenyeixen tota classe de colors com la mostra que es desitgi, igual com també es tenyeixen les robes negres en colors. Les sotanes y manteos, además de tenyirse en un bon negre, es planxen d'una forma especial, evitant el llustre.

«Ficseusí bé! Aquesta es la casa a on tróvereu el màxim de la PRONTITUT — PERFECCIÓ — Y — ECONOMIA»

LIBRERIA, PAPERERIA, ESTAMPERIA

DIBUIX, PINTURA, ESCRIPTORI

LLIBRES RATLLATS

ELÍSEO PONZ MASSAGUÉ

SUCCESOR DE FILLS DE J. FONT

CORRESPONSAL de la casa FARINETTI per a SEGELLS DE GOMA, RELLEUS EN PAPER, ESMALTS, etc., etc., de la casa "ARTE CRISTIANO" de OLOT per a ESTATUARIA REL·LIQIOSA

Baixada Misericordia, 7. Teléfon 393 Tarragona

Ha prèss possessió del Jutjat de Gandesa el jutge de primera instancia En Mariano López Palacio.

«El peregrino curioso» (Una setmana de revolució a Espanya) Sensacional follet de 100 pàgines Preu: 0'35 ptas.

Casa Llauredó
San Agustí, 19

Rebutés les mes selectes novitats en LAGSSA

BRUSAS
ETAMINS
GRESPONS
LLANARIA
GENEROS DE PUNT
BOAS PLUMA FANTASIA

A pesar de les circumstancies actuals els preus en tots els articles son en extrem limitadissims.

«Desde las barricadas» (Vida política espanyola) per ALBERTO GHIRALDO Preu: 3'50 ptas.

VINS PURS GARANTITZATS
Blancs i Negres
del Baix Penadés
A 20 i 25 céntims el litre, al Cos del Bou, núm. 9.
A domicili (inclús als masos) a 25 i 30 céntims.
El blanc es serveix en les bones drogueries.

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS Ibarra & C.^a (S. en C.) SEVILLA

Tots els dijous sortida fixa per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz, Huelva, Sevilla (admitint càrrega amb coneixement directe per a Ayamonte i Isla Cristina, amb transbord a Cadiz o Huelva, (segons convinga al interessat), Vigo, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. Quincenalment admet càrrega per a Motril. Servei ràpid eventual per al Nord d'Espanya, amb escala als ports de Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, empleiant sols 14 dies en el viatge. Se expedeix coneixement directe per a Luarca i San Esteban de Pravia amb transbord al vapor Luarca n.º 3, i per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa Denain & d'Anzin.

VIATGES EXTRAORDINARIS A PALMA DE MALLORCA

Per a la Costa d'Espanya

PRÓXIMES SURTIDES

Per a Cette i Marsella

VAPOR "CABO SAN ANTONIO"
VAPOR "CORONA"

Per a més informes al Consignatari **D. Marian Peres-Reial, 32 - Teléfon, 45 - TARRAGONA**

Ferros per a obres de totes classes: Retxes: Especialitat en treballs d'art.

TALLER DE CERRALLERIA
— DE —
JOSEP GIL SABATÉ
CARRER PORTELLA, 9
TARRAGONA

Bàscules, Balances i Romanes. Reparacions de totes classes.

GRANS MAGATZEMS Las Balears

Sabateria: Sombrereria: Camiseria: Corbateria: Géneros de punt: Especialitat i grans existències en mitjes i mitjons.

ROBA BLANCA PREU FITXO
TELEFON 116

Confiteria i Pasteleria
— DE —
Francisco Tuset
(Ex-dependent de la casa Palá)

Gros assortit en reposteria: Tortades replenes i Pasta de Brioxis. Especialitat en Pastes seques: Carquinyolis i Borregos: Xarops i Horxates.

RAMBLA S. JOAN, 41
TARRAGONA

Impremta: de Llorens i Cabré

Fortuny, núm. 4
: Tarragona :

TINTORERIA MODERNA de Angel Alcoverro.

Unió, 33. — Taller: Gasómetro, 32. — TARRAGONA

SUCURSALS A GANDESA, VILLALBA, BOT I BATEA
L'amo d'aquesta tintoreria té'l gust de posar en coneixement de la seva nombrosa clientela i del públic en general que ha rebut un immens assortit en colors de la present temporada i en especial els negres de BREMENN. Per a convenses visiten aquest establiment.
Es ren en i tenyeixen tota classe de texts de llana, fil i cotó per difícils que sigan.
Es renten i tenyeixen sotanes i manteos en negres especials. Es renten en sec trajes de senyor i senyora, lo mateix que tota classe de cortinatges, tapets, boás, guants, estors, mantel·lins, gorres, etc.
Els negres es tenyeixen en colors. Especialitat en els plaxats sens perjudicar els texts. Gran rapidesa en els dols. Se serveixen els encarrecs amb promptitut.

GRAN REBAIXA DE PREUS

No confondre-s: Tintoreria Moderna, Unió, 33 - Tarragona

Hotel Internacional
Recentment inaugurat
Confort modern
COMTE DE RIUS, 17
I AUGUST, 26
TARRAGONA

HIMALAYA
El rei dels licors estomacals
FABRICANTS:
Fills de Joan Vilá Granada
MARCA REGISTRADA
Gran Diploma d'Honor en l'Exposició de Buenos Aires
Demaneu en els cafés i pasteleries
Indicat per a casaments, batetjos i banquets

Fàbrica de Braguers i de Aparatos Ortopedics (TRENCA TS)
EL BRAGUER ARTICULAR-REGULADOR sistema MONTSERRAT es el més práctic i modere per a la retensió i curació de les hernies per cròniques i rebelades que siguin.
Grans existències de BRAGUERETS DE GOMA per a la radical curació de les hernies de la infancia i tot lo concernent a Cirurgia i Ortopedia.
ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAXES VENTRALS
Casa Montserrat
UNIÓN, 34 TARRAGONA

COLMADO CENTRAL
— DE —
Frederic Miret
Fruites fresques, embutits, fiambres, conserves, vins, xampans i tota classe de comestibles.
Unió, 28 : TARRAGONA
TELEFON 245

Instal·lacions — DE —
Electricitat i aigua
Lampisteria en general
Timbres — Teléfonos
Material Eléctric
Antón Montesinos
Apodaca, 27
TELEFON 324
TARRAGONA

STOCK Michelin i Dunlop
Accesoris i de es soltes per a **Bicicletes, Motocicletes i Automovils**
Ois lubricants, betzines i bujies — Vulcanització i venda de neumáticos i càmares per a tota classe de Autos —
Despatx i Exposició: Masieu i C.
Unió, 32 :: Teléfon 259
Garage
TARRAGONA

Casa Lliteras
Recomana al públic sos acreditats Cafés
Torrefacció diària.
Gran assortit de articles del ram de ultramarins.
Garantia absoluta amb la qualitat dels seus géneros.
Servei a domicili
MAJOR, 3
TELEFON 241
TARRAGONA

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
dels cassos de vellesa, malaltia, invalidesa, viudedat i mort
Inscripta en el Govern civil i en la Comissaria general de Segurs, segons mana la Llei.
Director facultatiu: **DR. RABADA**
Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7 — TARRAGONA

Menjadors del Jardí
de Francisco López
AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16
TARRAGONA
Se serveixen cuberts des de 150 pessetes en endevant i a la carta.
Hospedatges per temporada a preus convencionals.
Habitacions amb llum eléctrica

CLÍNICA I CONSULTORI
PER A LES MALALTIES DE LA DONA
Vies urinaries. Cirurgia operatoria. parts electroterapia i anàlisis micro-químic d'orina. productes patològics. Sero-Reacció de Wassermann. — Aplicació del 606.
BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA
Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu. ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melgare de les Cases de Socors de Barcelona
Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7 — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.
Per als pobres, franca. dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.
Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

MOSTELLE (RAIMOST)
Suc de raims sense alcohol
The Grape, Juice G. L.
Londres i Tarragona
El Vermouth més higiènic
Un excelent refresc
El millor aliment en les malalties i convalescencia
Se ven per tot arreu

Sastreria
Novitat
— DE —
Lluís Montserrat

PORTALET, 1
PLASSA DE LA FONT, 51
TARRAGONA

Petit Versailles
Bar de Moda
Refrescos-Café-Licors-Dolços
Explendit servei
: de Restaurant :
Piano eléctrico - Overt dia i nit
Rambla S. Joan, n.º 49
Teléfon, 242
Tarragona

Per a bons **EMBUTITS**
— de —
totes menes — a la —
TOCINERIA
— de —
Antoni Ventura
Unió, 11
Tarragona

PAPERERIA
I EFECTES D'ESCRITORI
— DE —
Joan M. Piñol
Unió, 1 — TARRAGONA — Teléfon 181
Gran assortit de llibres ratllats de totes menes i tamans: Escribantes: Plumes Stilogràfiques: Pesa-cartes: Copiadors, etc.
Gran novetat en pitja papers amb rellotje veritat
Postals de totes menes i albums per a les mateixes
PREUS SUMAMENT BARATOS
Unió, 1 - Tarragona